

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Жолоб Сніжани Володимирівни

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Студента(ки) 4 курсу
(номер курсу)

_____

(підпис)

Жолоб С. В.
(ініціали, прізвище)

групи МЕ-71а
(шифр групи)

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____

(підпис)

_____ (ініціали, прізвище здобувача)

Керівник _____
(посада, науковий ступінь)

_____ (підпис)

Макаренко М. І
(ініціали, прізвище)

Суми-2021

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

на тему

«РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

студентки Жолоб Сніжани Володимирівни

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 35 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 43 найменувань, які розміщено на 4 сторінках. Робота містить 4 таблиці, 2 рисунка, а також 1 додаток, які розміщені на 8 сторінках.

Ключові слова: БАНКІВСЬКА СИСТЕМА, БАНКІВСЬКІ УСТАНОВИ, ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ ПОСЛУГИ, ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ, РИНОК БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - узагальнення теоретичних аспектів здійснення банківської діяльності в умовах глобалізаційних процесів, визначення її проблем та пошук шляхів вдосконалення.

Об'єктом дослідження є економічні відносини між суб'єктами господарювання з приводу функціонування ринку банківських послуг.

Предметом дослідження є теоретичне підґрунтя та практичні аспекти розвитку ринку банківських послуг України в умовах глобалізації економіки.

У процесі дослідження залежно від цілей і задач використовувались відповідні методи дослідження, а саме: теоретичне узагальнення (при з'ясуванні сутності банків та ринку банківських послуг), метод класифікації (при групуванні видів банківських послуг), аналіз та синтез (при вивченні явищ у національній та зарубіжній банківській сферах), статистичний аналіз (при розгляді діяльності АТ «ПУМБ») та інші.

Інформаційною базою дослідження виступають економіко-правові акти України, праці вітчизняних та зарубіжних науковців, які займалися дослідженням банківської діяльності, матеріали наукових статей та мережі Інтернет.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

1. У період різних глобалізаційних процесів, формування і дія банківського сектору відіграє ключову роль в руслі народногосподарських перебудов та міжнародно-економічних відносин країни. Адже, вони безпосередньо впливають на фінансову, інвестиційну, виробничу та інші сфери економіки.

2. Банки справляють як позитивний, так і негативний вплив на економічне середовище країни. Показником таких рівнів є: стратегія банку щодо забезпечення ліквідності грошової маси, відкритість банківської системи, юридично-правове законодавство, показник вільних та обов'язкових резервів, попит на продукцію банківської установи та інше.

3. Банківська система сучасних розвинених країн все більше набуває державного характеру та національного регулювання. За останні роки у сфері відбулася чимала кількість реформ, особливо це стосується постсоціалістичних країн, де банки були монополіями.

Одержані результати можуть бути використані у процесі розробки шляхів удосконалення банківської системи України в умовах глобалізації.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної роботи:

Жолоб С.В. Сучасні тенденції розвитку глобальних і національних банківських установ // Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 21 травня 2021 року / за заг. ред. Ю.М. Петрушенко. – Суми : Сумський державний університет, 2021.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік

Рік захисту роботи – 2021 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)

студенту IV курсу, групи ME-71a

(номер курсу)

(шифр групи)

Жолоб Сніжані Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Розвиток національного ринку банківських послуг в умовах глобалізації»

затверджена наказом по університету від «19» квітня 2021 року № 0193-VI

2. Термін подання студентом закінченої роботи «28.05» _____ 2021 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: узагальнення теоретичних аспектів здійснення банківської діяльності в умовах глобалізаційних процесів, визначення її проблем та пошук шляхів вдосконалення
4. Об'єкт дослідження: економічні відносини між суб'єктами господарювання з приводу функціонування ринку банківських послуг
5. Предмет дослідження: теоретичне підґрунтя та практичні аспекти розвитку ринку банківських послуг України в умовах глобалізації економіки
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах АТ «Перший український міжнародний банк»
7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади формування національного ринку банківських послуг» (10.04.2021р.)

(назва – термін подання)

У розділі 1:

- 1) розкрити сутність і завдання банківських установ як надавачів послуг
- 2) з'ясувати зміст і провести класифікацію банківських послуг

(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

Розділ 2 «Глобальні і національні чинники розвитку ринку фінансово-кредитних послуг» (27.04.2021р.)

(назва – термін подання)

У розділі 2:

- 1) висвітлити процес сучасної трансформації банківських систем з позиції міжнародного досвіду
- 2) оцінити конкурентоспроможність українських банків на вітчизняному ринку банківських послуг на прикладі АТ «ПУМБ»

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ 3 «Розвиток банківської сфери України під впливом глобальних трансформацій» (14.05.2021р.)

(назва – термін подання)

У розділі 3:

- 1) виявити ключові проблеми функціонування банківської системи внаслідок глобальних шоків
- 2) оцінити перспективи розвитку вітчизняної банківської системи

(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	М.І.Макаренко професор СумДУ	15.03.21.	
2	М.І.Макаренко професор СумДУ	10.04.21.	
3	М.І.Макаренко професор СумДУ	27.04.21.	

9. Дата видачі завдання: «15.03»_____ 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи

_____

(підпис)

Завдання до виконання одержав

_____

(підпис)

М.І. Макаренко

(ініціали, прізвище)

Жолоб С. В.

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

Вступ.....	7
1 Теоретико-методологічні засади формування національного ринку банківських послуг	9
1.1 Сутність і завдання банківських установ як надавачів послуг	9
1.2 Зміст і класифікація банківських послуг	11
2 Глобальні і національні чинники розвитку ринку фінансово-кредитних послуг	15
2.1 Сучасна трансформація банківських систем: міжнародний досвід	15
2.2 Конкурентоспроможність українських банків на вітчизняному ринку на прикладі АТ «ПУМБ»	19
3 Розвиток банківської сфери України під впливом глобальних трансформацій	24
Висновки.....	29
Перелік джерел посилання.....	31
Додатки.....	35

ВСТУП

Банківська система є основою економіки будь-якої держави. Завдяки їй функціонує та розвивається вся економіка країни, вона забезпечує акумуляцію та перерозподіл грошової маси через різні банківські продукти та послуги. Від ефективності її побудови залежить рівень економічного розвитку держави, інвестиційна привабливість, розвиток бізнес середовища, якість та рівень життя населення. Особливо важливо, щоб банківська система була ефективною та забезпечувала як надходження ліквідність грошових коштів, так і стимулювала забезпечення стабільного фінансового середовища в країні.

За останні роки у банківській сфері відбулася чимала кількість реформ, особливо це стосується постсоціальних країн, де банки були монополіями. Все більше країн з різним економічним розвитком почали урізноманітнювати банківську концепцію, завдяки функції регулювання, яка допомогла деяким країнам забезпечити сталий економічно-фінансовий розвиток, а тому дана тема, на мою думку, є досить таки актуальною.

Дослідженням банківської системи України, та і взагалі, міжнародною банківською діяльністю, займалися такі вчені, як: Т. І. Андрушків [17], В. Коваленко [20], Т. В. Кальченко [2], І. О. Бочан [3], О. С. Малахова [5], В. В. Корнєв [13], О. І. Береславська [39] та інші. Попри достатній вклад вчених з даного питання тема для дослідження не втрачає актуальності. Особливого значення дослідження її набуває у період активних глобалізаційних процесів банківської діяльності.

Метою бакалаврської роботи є узагальнення теоретичних аспектів здійснення банківської діяльності в умовах глобалізаційних процесів, визначення її проблем та пошук шляхів вдосконалення.

Основними завданнями дослідження є:

- дослідити сутність та завдання банківської системи;

- розглянути зміст і класифікацію банківських послуг як об'єкта ринку;
- здійснити аналіз міжнародного досвіду управління банківською системою;
- провести аналіз конкурентоспроможності українських банків на вітчизняному ринку, на прикладі АТ «ПУМБ»;
- визначити перспективи та проблеми розвитку банківської сфери України в умовах глобальних трансформацій.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини між суб'єктами господарювання з приводу функціонування ринку банківських послуг.

Предметом дослідження є теоретичне підґрунтя та практичні аспекти розвитку ринку банківських послуг України в умовах глобалізації економіки.

Інформаційною базою дослідження виступає економічно-правова база України, праці вітчизняних та зарубіжних науковців, які займалися дослідженням банківської діяльності, матеріали наукових статей та мережі Інтернет.

Методами дослідження в кваліфікаційній роботі послужили такі, як: теоретичне узагальнення (при з'ясуванні сутності банків та ринку банківських послуг), метод класифікації (при групуванні видів банківських послуг), аналіз та синтез (при вивченні явищ у національній та зарубіжній банківській сферах), статистичний аналіз (при розгляді діяльності АТ «ПУМБ») та інші.

Основним теоретичним результатом кваліфікаційної бакалаврської роботи є виявлення сучасних тенденцій розвитку вітчизняної та зарубіжних банківських систем в епоху глобальних трансформацій.

Практичне значення роботи полягає в аналізі та оцінюванні діяльності АТ «ПУМБ».

Кваліфікаційна робота пройшла апробацію на II Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток» (Суми, СумДУ, 21 травня 2021 р.).

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

1.1 Сутність і завдання банківських установ як надавачів послуг

У сучасному світі, в період різних глобалізаційних процесів, формування і дія банківського сектору відіграє ключову роль в руслі народногосподарських перебудов та міжнародно-економічних відносин країни. Адже, у розпорядженні банків знаходяться найважливіші ресурси для економічних дій, які безпосередньо впливають на фінансову, інвестиційну, виробничу та інші сфери економіки.

Річ іде про те, що наразі банки є універсальними економічними установами, які здійснюють понад 100 варіантів різноманітних послуг: від збереження коштів до конвертації валюти, страхування, інвестування в цінні папери, купівля-продаж акцій тощо. [35]

Якщо, більш детально розглядати історичний аспект виникнення фінансових установ, то раніше всі операції щодо збереження коштів місцевого населення були зафіксовані на рівні церкви, де саме будувалися підземні таємні кімнати або ж, деякі люди зберігали власні кошти вдома, де ховали їх за картинами, під ліжком або просто закопували в землю. Як раз саме, з цього часу і пішла традиція збереження коштів, яка у всіх людей асоціюється зі словом «банк». З появою нових видів ремесл та розвитком промисловості, люди з більш ніж середнім достатком почали інвестувати гроші, тим самим, стаючи власниками нових будівель, майна тощо. Невдовзі виникла «зберігаюча казна», мета якої була в тому, аби заможне місцеве населення вкладало кошти, а натомість отримували під заставу будівлі, цінні папери та інше. І так, у 1733 році був створений перший банк, метою якого було кредитування під заставу. [26]

З перебігом часу, банківські послуги почали розвиватися, удосконалюватися не тільки на кредитних відносинах, а і почали виконувати

субсидування національного господарства, страхові операції, управління власністю, посередницькі послуги, і в решті-решт, банки почали бути тим самим «джерелом збереження та регулювання» коштів місцевого населення. [8]

Банківська система є фундаментальною складовою ефективною інвестиційно-кредитної сфери держави. Під нею розуміється сума різноманітних банківських послуг, які впливають на прогресивне зростання або падіння валютного господарства. Їх активність безпосередньо пов'язана з потребами населення.

Банки є тим інститутом ринкової економіки, який акумулює грошові надходження і нагромадження та використовує їх як ресурс у наданні кредитів, емісії грошової маси та цінних паперів, здійснює грошові розрахунки, контролює надходження іноземної валюти та здійснює інвестування, розрахунок векселів, проводить політику щодо надходження та контролю золотовалютних резервів. [16]

В свою чергу, банківські установи поділяються на два типи:

1. Емісійні - мають зобов'язання випускати в обіг валюту, здійснюють купівлю-продаж грошових знаків, проте не мають права вступати у будь-які кредитно-торгові відносини з суб'єктами господарювання. Головною функцією таких установ є здійснення ряду управлінь, серед яких виділяється емісійна, кредитна та розрахункова банківська діяльність (наприклад НБУ).

2. Неемісійні - всі інші комерційні установи, які можуть виконувати функції банківської діяльності, які заборонені емісійним банкам. [2]

В залежності від побудови банківської сфери, структури кредитної системи та чинного законодавства країни, кредитні інститути поділяються на однорівневі і дворівневі. Однорівнева побудова банківської системи передбачає горизонтальні зв'язки між комерційними установами, універсалізацію їхньої діяльності та принципів здійснення грошових операцій.

Дворівнева побудова банківської системи, відображає зв'язки між банками, які ґрунтуються на рівноправному партнерстві, в незалежності від того, який тип та вид має комерційна установа. Також, у даному принципі є центральний банк, який є головним, незалежним та керівним органом усієї банківської системи держави. [3]

Юридично-правовий порядок у банківській системі встановлюють законодавчі органи країни. Нормативно-правові акти встановлюють правозастосування учасників банківської діяльності щодо платіжних, податкових та розрахункових операцій. Банківська галузь регулюється фінансовим, цивільним, грошово-кредитним правами, які відображаються у конституції країни, в разі їх невиконання або уникнення, до комерційних установ передбачається матеріальне, процесуальне покарання.

Завданням банківських установ є реформування ринково-економічних відносин для забезпечення інтеграції національних комерційних установ на міжнародних ринках, забезпечення різними грошовими послугами юридичних та фізичних осіб, які забезпечують розвиток бізнес-середовища, як на мікроекономічному, так і на макроекономічному рівнях, що призводить до надходження міжнародних інвестицій в країну. [5]

1.2 Зміст і класифікація банківських послуг

Банківські послуги або ж, як їх ще називають «банківський продукт» не мають єдиного і однозначного визначення. Адже вони являють сукупність грошово-кредитних послуг, які можуть урізноманітнюватись під впливом різних глобалізаційних процесів, які використовуються для задоволення потреб населення та залучення капіталу в країну. [16]

Якщо розглядати наукові підходи до твердження, що саме собою являють банківські послуги, то хотілося б згадати економічні погляди двох

науковців, а саме В. І. Букато та Ю. І. Львова. Згідно слів дослідників, банківські послуги є тими посередницькими операціями, від яких банк отримує капітал у вигляді грошових надходжень для збереження на національному ринку стабільного розвитку бізнес середовища. [3]

Банківська сфера становить ряд послуг, серед яких: виконання активних та пасивних комерційних операцій, здійснення готівкових та безготівкових платежів різних соціально-споживчих послуг, здійснення ефекту мультиплікації, задля збільшення грошової маси, здійснення роздрібно-споживчого кредитування, касово-розрахункове обслуговування, обмін валюти, задоволення колсантингових, юридичних, депозитних та інших потреб фізичних та юридичних осіб. [43]

На рисунку 1.1 можна побачити схему технологічно-економічної діяльності банківської системи.

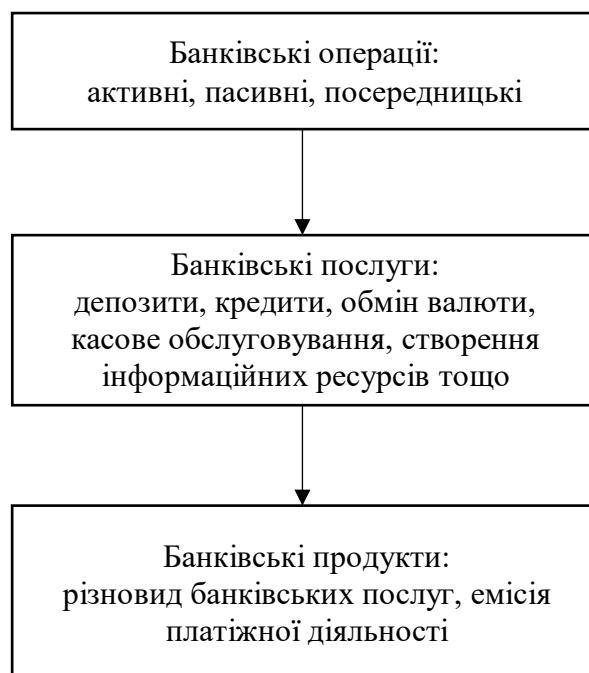

Рисунок 1.1 – Схематичне зображення технологічно-економічної діяльності банківської установи

*побудовано автором на основі [22]

Система економічних відносин будує банківську сферу, яка безпосередньо впливає на фінансовий індикатор національної економіки. Питання постає у тому, як же це відбувається? Справа в тому, що стабільність банківської діяльності країни є головною складовою економічного зростання держави. Адже, вона впливає на ефективну і стабільну фіскальну, монетарну та грошово-кредитну політику, що відображають стан економічного потенціалу, інвестиційно-привабливого середовища, фінансові індикатори та рівень їх використання, які впливають на суб'єктів господарювання, задля забезпечення безперебійного процесу виробництва і реалізації продуктів, послуг.

Економічний розвиток країни залежить від виконання банківськими установами ряду послуг, а саме: трансформація активів від неліквідних до ліквідних, моніторинг, контроль та посередництво витрат та доходу, випуск боргових зобов'язань, які іноді використовуються, як грошова маса, для покращення валютного обігу. [32]

Яскравим прикладом того, що банківські послуги є індикатором фінансової стабільності держави є банкрутство банків. Історичні аспекти, не раз демонстрували, як банкрутство банків призводить до страшних економічних наслідків, які відображаються на падінні рівня споживання та виробництва ділової активності. При цьому, на банкрутство банків впливають такі фактори, як:

- банківська установа втрачає більшу частку активів. Втрата активів пов'язана з грошово-кредитною діяльністю установи, тобто, позичальник отримує кредит і не виплачує його та нараховані відсотки від використання послугою. Також сюди можна додати падіння цін на цінні папери банку, які ніколи не мають фіксованої цінової політики як у короткотривалій, так і довготривалій перспективі;

- банківська установа не перетворює неліквідні активи в ліквідні. Сюди можна віднести недостатню кількість готівкових коштів;

- банківська установа веде збиткову діяльність - рівень активів не може перевищити рівень витрат. [32]

Якщо розглядати позитивний аспект впливу банківської сфери на економіку країни, то хотілося б звернути увагу на монетаристську модель економічної теорії, у якій йдеться про купівельну можливість і відсоткову ставку. Найкращим прикладом цієї моделі може бути лише девольвація національної валюти, коли дохід інвестування у вітчизняній валюті перевищує дохід іноземного інвестування. Щодо відсоткової ставки, то мається на увазі ситуація, коли інвестори розглядають можливість інвестування у іншу країну як заміника, який може збільшити пропозицію на споживання певних банківських послуг. Завдяки цій економічній моделі, можна зрозуміти, що національно-валютний курс грошової одиниці залежить прямо пропорційно від внутрішньої пропозиції грошей, які впливають на ВВП, і обернено пропорційно впливають на внутрішні відсоткові ставки та обсяг ВВП за кордоном та пропозиції грошових коштів в іноземній валюті. [24]

Отже, з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що банки відіграють як позитивний, так і негативний вплив на економічне середовище країни. Показником таких рівнів є: стратегія банку щодо забезпечення ліквідності грошової маси, відкритість банківської системи, юридично-правове законодавство, показник вільних та обов'язкових резервів, попит на продукцію банківської установи, створення депозитної діяльності, забезпечення гарного потоку інформаційних технологій, яке базується на використанні мобільного банкінгу та касового обслуговування.

2 ГЛОБАЛЬНІ І НАЦІОНАЛЬНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

2.1 Сучасна трансформація банківських систем: міжнародний досвід

Банківська система сучасних розвинених країн все більше набуває державного характеру та національного регулювання. За останні роки у сфері відбулося чимала кількість реформ, особливо це стосується постсоціалістичних країн, де банки були монополіями. Все більше країн з різним економічним розвитком почали урізноманітнювати банківську концепцію, завдяки функції регулювання, яка допомогла деяким країнам забезпечити сталий економічно-фінансовий розвиток.

У світовій історії банківської системи немає такого випадку, коли одна єдина концепція сталого розвитку банку змогла б докорінно змінити фінансове становище країни, адже інституційна побудова банківської системи залежить напряму від соціально-історичного розвитку країни, фінансових реформ, внутрішнього законодавства тощо. [17]

В економічній історії, наглядним міжнародним прикладом розвитку економічної системи стало те, що у 60-их роках минулого століття розвинені країни почали запроваджувати законодавчо-інституційні реформи. Метою яких було скасування або пом'якшення певних обмежень та заборон для усіх суб'єктів грошово-кредитного ринку. В першу чергу, це стосувалося нових фінансових установ, філій, холдингів. Тобто, відбувалося нове на той час регулювання процентної ставки і тарифів на банківські продукти та послуги. Вводилися нові види банківського обслуговування, створювалися різнокомпонентні фінансові інструменти, які призвели до прозорості діяльності банків та фінансових установ. [16]

У розвинених країнах в останні роки була сформована нова тенденція, де держава створює законодавчі обмеження у сфері банківської системи, які в свою чергу виступають певним бар'єром для захисту від іноземної

конкуренції, банкрутства тощо. При цьому, державне законодавство так сформовано, що регулятивно-наглядові органи країни мають достатню кількість повноважень, щоб реалізувати поставлені цілі. [8]

На банківську сферу впливають історично-економічні аспекти, місцезнаходження країни, законодавчі органи, соціально-політична сфера. Так, доречним прикладом, є США, де державним законодавством у банківській діяльності було створено децентралізовану роздроблену банківську систему, яка набула різностороннього характеру у всіх штатах країни. У країні функціонує 12 штатно-резервних фінансових установ, які знаходяться у Бостоні, Атланті, Далласі, Сан-Франциско, Філадельфії та у Нью-Йорку. Головними аспектами банківського регулювання у США виступають такі законодавчі органи як:

1. Державна резервна система, яка має зміни у певних штатах країни;
2. Орган контролю грошового обігу;
3. Державний орган контролю страхування, депозитів;
4. Фінансові департаменти в усіх штатах країни. [30]

Основою для банківського регулювання США є закон, який було прийнято у 1864 році - Закон «Про діяльність національних банків», метою якого стало запровадження обов'язкових резервів аби зберегти банківську систему в момент «різкого падіння економіки». Проте, хотілося б додати той факт, що сучасна успішність фінансово-економічної діяльності США була створена завдяки загальнонаціональним кризам, які призвели до удосконалення правового законодавчого регулювання банківської сфери та забезпеченню більш сталої економічної діяльності країни.

Доречним прикладом до даної теми, є банківська сфера Німеччини, яка включає в себе дві ключові основи - Німецький федеральний банк та комерційні банки. Якщо порівнювати німецьку сферу банківської діяльності та США, то перша відмінність полягає у тому, що в ФНР важливу роль відіграють земельні банки, а рівень централізації банківської діяльності є невеликим. При цьому, Німецький федеральний банк (Бундесбанк) є головним

банком країни, і він не підпорядковується ні уряду країни, ні різним юридично-правовим актам. Все це пов'язано з тим, що центральний банк країни був створений завдяки «Закону про Бундесбанк», серед основних функцій якого є: аналіз фінансової діяльності комерційних банків країни, здійснення інспекторських перевірок щодо прозорості річних фінансово-економічних звітів та перевіркою аудиторських компонентів. Лише у Німеччині головними чинниками фінансування виступають не цінні папери, а кредити, які надає банк. [37]

Показовим прикладом виступає також і Італія, у якій на відміну від США та Німеччини, банківська система є політизованою. Тобто, на державний сектор припадає понад 37% депозитів та близько 40% кредитів, що не досить успішно впливає на ефективність банківської діяльності. Також, в Італії останнім часом досить популяризується приватизація комерційних установ, що в свою чергу, є не досить ефективним чинником для національної економічної сфери та національних вітчизняних фінансових установ.

Якщо звернути увагу на юридично-правовий акт банківської діяльності в цій країні, то можна побачити, що у Конституції Італії правовий статус центрального банку країни є невизначеним. Це означає те, що Банк Італії немає певних закріплених законом обов'язків, щоб проводити грошово-кредитну діяльність. Справа в тому, що центральний банк Італії був заснований різними страховими компаніями, установами соціального забезпечення та іншими приватними банками, які за рахунок кризових ситуацій прийняли рішення щодо об'єднання. Уряд країни у 1945 році вирішив придбати пакет акцій Банку Італії, щоб мати змогу контролювати фінансово-економічну діяльність на національному і міжнародному рівнях та проводити власну політику. [42]

В Італії значну роль відіграють кооперативні банки, які надають послуги кредитування, де їх частка в країні складає понад 34%. У таких банках діє особливе правило, яке встановлено на рівні країни, а саме те, що іноземні інвестори не можуть купувати акції банку більше ніж 5%, адже це може

нашкодити самостійності установи. Також, законодавча система Італії передбачає, у разі банкрутства фінансової установи, надання гарантії вкладникам в розмірі 130 тис. дол. США, де кошти повертаються на протязі до трьох місяців. [42]

Якщо розглядати міжнародні світові банки, то доречно було б звернути увагу на таблицю 2.1, де зображено ТОП-5 найбільших банків світу станом на 2021 рік.

Таблиця 2.1 - ТОП-5 найбільших банків світу станом на 2021 рік

Рейтинг в світі	Назва банку	Місцезнаходження	Активи, трлн.дол.США	Капітал, млрд.дол.США	Рік заснування
1	Industrial and Commercial Bank of China (ICBC)	Пекін, Китай	3,42	274,43	1984
2	JP Morgan Chase and Co.	Нью-Йорк, США	2,5	200,48	1799
3	HSBC Holdings	Лондон, Великобританія	2,41	153,30	1865
4	Mitsubishi UFJ Financial Group	Токіо, Японія	2,64	131,75	1880
5	BNP Paribas	Париж, Франція	2,51	98,55	1848

*побудовано автором на основі [31]

З даної таблиці, можна побачити, що провідне місце серед успішних світових банків займає банк Китаю, і це досить таки зрозуміло, адже економіка країни динамічно кожного року все більше і більше зростає, і активи банку складають близько 3,42 трлн. дол. США, а капітал -274,43 млрд. дол. США, наступним провідним банком з активами у 2,64 трлн. дол. США займає банк Японії, але капітал дорівнює лише 131,75 млрд. дол. США. В даний список потрапили банки також США в Нью-Йорку (активи - 2,5 трлн. дол. США та капітал 200,48 млрд. дол. США) та Франція - активи складають 2,51 трлн. дол.

США і капітал у розмірі 98,55 млрд. дол. США. Як видно з таблиці, більшість банків були засновані у ХХ столітті і до сих пір успішно функціонують, це можна пояснити кількома факторами, серед яких особливо виділяється фінансово-економічний потенціалом країни та законодавчо-правова база.

2.2 Конкуентоспроможність українських банків на вітчизняному ринку банківських послуг на прикладі АТ «ПУМБ»

Останнім часом, в зв'язку з пандемією COVID-2019, у всіх країнах світу виникли фінансові проблеми, навіть, найбільші фондові ринки у розвинених країнах, таких як США, Великобританія, Німеччина, Японія та інші зазнали кризових явищ. Безпосередньо такі події вплинули і на банківську систему країн.

Якщо розглядати банківську систему України, як держави, яка має труднощі пов'язані з політичною ситуацією на Сході країни, нестабільністю фінансово-економічного сектору, то хотілося б сказати те, що вона розвивається, на разі, доволі таки динамічно в кращу сторону та має більш позитивні результати, ніж інші сектори економіки. [40]

Впродовж останніх років, на ринку банківських послуг в країні, банки зіткнулися з посиленою конкуренцією, а особливо з боку заохочення нових клієнтів та створення кращих умов для отримувачів даних послуг. Але попри це, на ринку почали зникати бар'єри, які змогли б забезпечити потік стабільних ресурсів від інтервенції іноземних конкурентів, забезпечити досить зрозумілу та просту відсоткову ставку, яка покращила б заохочення юридичних та фізичних осіб до більш стабільного використання банківських послуг.

Як і в переважній більшості країн, в Україна функціонує дворівнева банківська система, де на першому рівні розташовується головний банк країни

- Національний банк України (НБУ), а на другому рівні - комерційні установи. При цьому НБУ не залежить від Уряду та є основою для формування та функціонування кредитно-грошової індустрії, емісії, забезпечує умови для стабілізації національної валюти, регулює золотовалютні резерви та операції між ними, надає кредити комерційним установам та управляє їх касовими резервами. Проте, Національний банк не може здійснювати купівлю-продаж акціями даних комерційних банків, адже вони належать Уряду. [8]

Якщо аналізувати конкурентоспроможність національних банків, то можна виділити наступні особливі чинники, а саме:

- інформаційна продукція (мобільний банкінг);
- засоби виробництва (мета продукції, вплив на суспільство);
- споживання (зручність та комфорт для клієнта); [9]

У таблиці 2.2 перераховані 10 найбільш прибуткових банків України за загальними активами та функціональним впливом на фінансово-економічний потенціал держави.

Таблиця 2.2 – Десятка найприбутковіших банків України з 2018-2020 рр.

Назва банку	Активи станом на 01.01.2018 (млн.грн)	Активи станом на 01.01.2019 (млн.грн)	Активи станом на 01.01.2020 (млн.грн)	Приріст, %
ПриватБанк	2,59	3,66	5,72	+17,74
Ощадбанк	2,34	2,41	2,71	+11,49
Укрексімбанк	1,71	1,88	2,37	+6,67
УКРГАЗБАНК	0,692	1,05	1,67	+29,04
Райффайзен Банк Аваль	0,721	0,987	1,08	+28,74
Альфа-Банк	0,495	0,675	0,994	+27,15
ПУМБ	0,465	0,763	0,818	+19,9
УКРСІББАНК	0,467	0,596	0,704	+6,67
СБЕРБАНК	0,423	0,483	0,663	-12,29
ОТП Банк	0,298	0,468	0,599	+20,09

*побудовано автором на основі [7]

Аналізуючи дану таблицю, можна виділити трійку успішних українських банків – ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк. Всі три банкі є державними. Дивлячись, на показники активів усіх банків, ми бачимо, що кожного року вони зростають, а це значить, що банківська система в Україні розвивається та стає більш лояльною для споживачів даних послуг. Особливо з даної таблиці, я би хотіла виділити банк ПУМБ, який є одним із провідних банків України та є акціонерним товариством, з основним акціонером - ТОВ «СКМ ФІНАНС», де підприємство володіє 92,342249% акцій, які повністю контролюються громадянином України Р. Л. Ахметовим, а 7,657750% акцій належать «СКМ ХОЛДІНГЗ ЛІМІТЕД» (Кіпр), але вони також знаходяться під контролем Р. Л. Ахметов.

ПУМБ започаткував стійкий бізнес, який заснований на сучасних інноваційних продуктах і послугах, дієвій системі ризик-менеджменту, прозорих і відкритих бізнес-процесах і якісному обслуговуванні клієнтів. Згуртована команда, гнучка ринкова стратегія, відповідність міжнародним стандартам ведення бізнесу та ефективне управління ресурсами дозволили банку успішно розвиватися протягом 30 років, і забезпечить доцільно якісний розвиток в майбутньому.

Місія банку полягає в тому, щоб надавати клієнтам високоякісні банківські послуги, постійно удосконалювати сервіс обслуговування і індивідуальний підхід до кожного споживача, при цьому забезпечуючи кращий в економічній галузі ефект для акціонерів. [26]

ПУМБ є одним із найбільших українських банків з приватним капіталом, який вже 30 років стабільно працює на ринку банківських послуг України. Банківськими продуктами користується понад 1,6 млн клієнтів - фізичних осіб та понад 75 тисяч корпоративних клієнтів, також 40 з ТОП-100 найбільших компаній України являються клієнтами банку. А тому, за фінансовою оцінкою, банк у першому кварталі 2021 р. заробив 1 млрд грн, що на 23% більше порівняно із аналогічним періодом минулого року, а у 2020 році банк заробив 2,6 млрд грн, що допомогло йому зберегти показник чистого прибутку

за аналогічний період докризового 2019 року. Для кращого розуміння фінансових показників банку, доречно було б звернути увагу на таблицю 2.3.

Таблиця 2.3 - Основні фінансові показники діяльності АТ «ПУМБ» за 2015-2020 рр.

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Активи, млн. грн.	35439,32	37643,81	44552,61	46532,33	55437,22	75263,95
Кошти клієнтів, млн. грн.	24238,31	26383,16	32657,60	36527,11	42752,59	57515,26
Власний капітал, млн. грн.	4777,26	4664,38	5848,30	7873,26	90673,77	96840,11
Доходи, млн. грн.	6677,34	7878,12	7089,37	7676,18	9140,54	11754,69
Витрати, млн. грн.	6623,15	9632,86	6722,36	6890,35	7103,02	9120,3
Чистий операційний дохід, млн. грн.	13590,03	13850,00	13441,57	15729,37	19960,5	14711,13
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	-1400,82	-21055,45	24470,57	29052,57	31610,01	31652,84
Чистий прибуток, млн. грн.	7054,20	-17054,74	19067,014	20085,83	26037,17	26080,93
Доходність активів, %	0,15	-	0,82	1,69	4,08	5,01
Доходність капіталу, %	1,13	-	9,07	16,13	32,03	44,11

*побудовано автором на основі [7]

З даної таблиці, можна зробити висновок, що банк має позитивну динаміку зміни даних, що є головним фактором характеру діяльності установи. Впродовж 2015 - 2020 рр., активи банку зросли і на разі, власний капітал банку становить 9,4 млрд гривень. Активи ПУМБ складають 84,9 млрд гривень, а зобов'язання - 75,5 млрд гривень. Кошти клієнтів за підсумками 2020 року склали 67,3 млрд грн. Операційний дохід банку за 2020 року склав 2412,6 млн грн проти 2041,2 млн грн у 2019 році. Також зріс відсотковий дохід,

тобто чистий відсотковий дохід банку до резервів досяг 21%, порівняно із аналогічним періодом у 2019 році та був отриманий прибуток близько 2029,1 млн грн. Чистий комісійний дохід склав 439,2 млн грн.

Ліквідність та достатність капіталу банку, майже вдвічі, перевищують норми фінансових регуляторів. Показник ліквідності (LCR) в іноземній валюті склав 213%, в інших валютах - 184%, при показниках не менше 100%. Показник чистого стабільного фінансування (NSFR) склав 139%, при рівні не менше 80%. Станом на 1 квітня 2021 року, коефіцієнт достатності регулятивного капіталу АТ «ПУМБ» склав 16,97%, що перевищує нормативне значення, яке дорівнює 10%, а достатність основного капіталу - 15,35%, при нормі 7%. [26]

Також, надзвичайно динамічний розвиток банк показує у сегменті кредитування. Так, на кінець 2018 року об'єм надання позик фізичним особам склав майже 106 млрд. грн., що на 3% переважає попередньо-аналогічний показник у 2013 році, і на 34% показник 2017 року. У 2020 році об'єм кредитування зріс на понад 20 млрд. грн., а ключовими напрямками розвитку, як і раніше, залишаються готівкові кредити і кредитні картки. В даній сфері досі стабільно використовується висока конкуренція, адже досить велика увага приділяється неціновим факторам, таким як: швидке прийняття рішення, якість обслуговування, забезпечення програм лояльності для нових та постійних клієнтів, використання кредитних канікул в рамках пандемії тощо. [14]

З даного розділу, можна дійти висновку, що АТ «ПУМБ» є дійсно успішним та модернізованим банком, який не лише розвиває фінансово-економічні можливості та модернізує українські банківські послуги, але і піклується про безпеку, комфорт клієнтів, але попри це максимально успішні результати діяльності банку не можливо було б досягнути без застосування усіх можливих шляхів покращення роботи, модернізації обслуговування не лише у відділеннях банку, але і в мобільних додатках та месенджерах під різними чинниками глобалізації фінансово-економічної системи.

3 РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

На сьогоднішній день, банківська система України зазнає значних змін, які пов'язані з низкою причин, а саме: нестабільною фінансово-економічною ситуацією в країні, політичними проблемами на сході країни, сучасною та попередніми економічними кризами, які і досі, нагадують про себе. Ці всі чинники роблять банківську національну діяльність нестабільною, іноді неефективною та вразливою, в плані макроекономічних зв'язків.

Низька результативність банківської сфери, динамічне зниження та не якість активів, неплатоспроможність більшості комерційних установ, низькі темпи розвитку ВВП, високий рівень інфляції, нестабільність національної валюти гривні, безробіття, «тіньова економіка» - призводить до обмеження позитивної динаміки розвитку економіки держави. [9]

В Україні з 28 лютого 2019 року, почав діяти законний поділ банків на групи з нагромадженням капіталу:

- державні (статут капіталу держави складає близько 75%);
- іноземні (основний пакет акцій належить іноземній компанії);
- приватні (статут капіталу належить приватному підприємцю і складає близько 50%). [10]

На кінець 2020 року, загальні активи банків України склали 2,1 трлн. грн, де зростання активів про девальвації гривні становило 5,7%, а при конвертації валюти в іноземну було досягнуто лише показника в 1%. При цьому, загальна вартість активів банків з державним капіталом склала 59,5% - 1244 млрд. грн, на банки з іноземним капіталом припало 28,2% - 587 млн. грн, банки з приватним показником змогли досягти 12,5%, де приватний капітал дорівнював 263 млн. грн.

Якщо розглядати структуру чистих активів, то частка кредитування суб'єктів господарювання, знизилася з 38,6% у 2016 році до 27,8% у 2020 році,

а от частка кредитування фізичних осіб, навпаки зросла, так у 2016 році вона складала 6,1-6,9%, а у 2020 році цей показник досяг 9,5-9,9%. За 2020 рік, сума наданих позик склала 1108,1 млрд. грн, що на 75,3 млрд. грн є більше показника, який було досягнуто у 2019 році. На рисунку 3.1 схематично зображена динаміка надання кредитних послуг фізичним та юридичним особам з 2014-2020 рр. [7]

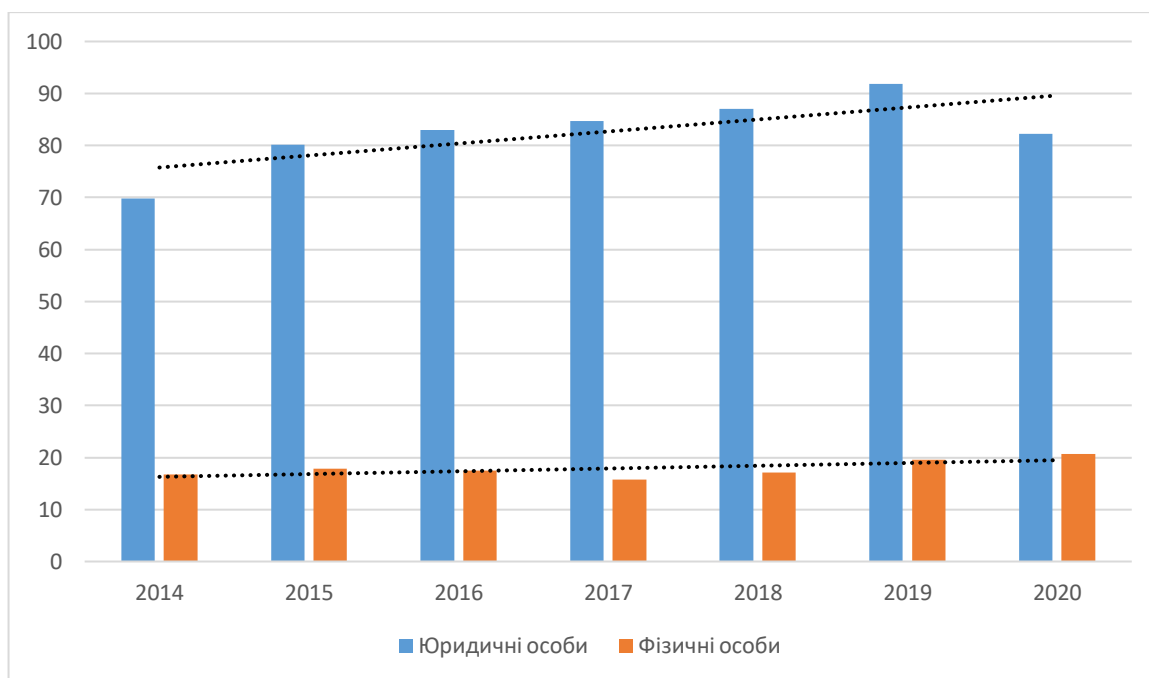

Рисунок 3.1 – Динаміка надання кредитних послуг фізичним та юридичним особам з 2014-2020 рр.

*побудовано автором на основі [6]

З даного рисунку видно, що динамічне зростання використання послуги з 2015 року по 2019 рік, було популярним для юридичних осіб і зростало кожного року, але у 2020 році даний показник знизився, на це могли вплинути ряд нових реформ, які приймає Уряд країни. Однак, щодо кредитування фізичних осіб, то ми бачимо, що з 2017 по 2020 рік відбувається поступове зростання показника.

Іншою проблемою, з якою стикається Україна – «тіньова економіка», яка найчастіше всього з'являється у фінансовій та страховій діяльності, де від

цього показника залежить рівень розвитку ВВП, а саме 51%. Якщо порівнювати ВВП світових країн, то за рівнем життя населення України даний показник на 27 разів є нижчим, і дорівнює лише 3659,8 дол. США. Такий низький рівень доходів населення безпосередньо негативно впливає на якість існування, скорочує заощадження населення, яке формує грошово-кредитну діяльність банківських установ. [10]

Через вище перелічені складнощі, банківська діяльність України виявилася неспроможною у виконанні головної функції – забезпечення залучення грошових надходжень споживачів, та їх спрямування на стабільно ефективний розвиток фінансово-кредитної діяльності країни та населення. В свою чергу, це призвело до скорочення інвестиційно-кредитного портфелю, втрати іноземного капіталу, зростанню ризику ліквідності відсоткового, кредитного, валютного функціоналу, який призвів до втрати активів, неплатоспроможності комерційних установ або ж їх банкрутства. [12]

Для кращого розуміння української банківської системи, на мою думку, доцільним є проведення SWOT-аналізу, де відображаються сильні та слабкі сторони, можливості та загрози банківської сфери, а тому потрібно звернути увагу на таблицю 3.1.

Таблиця 3.1 - SWOT-аналіз банківської системи України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - валютна лібералізація, яка дозволяє збільшити обсяг кредитування в національній та іноземній валютах; - збільшення доступності до банківських продуктів для усього населення; - посилення законодавчої бази щодо кредиторів та правил їх оформлення; - розвиток інформаційного та касового обслуговування клієнтів; - стабільна та прозора банківська діяльність. 	<ul style="list-style-type: none"> - недосконала юридично-правова база; - високий рівень ризику кредитної сфери; - низька конкурентоспроможність національних банків на світовій арені; - високий показник кредитної заборгованості; - надлищкова кількість валютних позик у портфелі банків; - якість обслуговування та надання кредитів.

Продовження таблиці 3.1

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - удосконалення технологічного обслуговування банківської системи для усіх ланок населення; - розробка нових маркетингових стратегій 	<ul style="list-style-type: none"> - зниження довіри до банківської системи населенням; - нестабільний економічний розвиток держави; - посилення конкуренції на ринку банківських послуг; - інфляція; - зниження попиту на банківські продукти; - поява інших, проте альтернативних комерційних установ.

*побудовано автором на основі [4]

Даний проведений аналіз показав дійсні проблеми, з якими стикається українська банківська система, а тому, на мою думку, рекомендації щодо покращення банківської сфери будуть наступними:

1. Створити стабільно-ефективне кредитне середовище. По-перше, сюди можна додати розробку єдиної стратегії щодо зменшення кредитного ризику, а по-друге, керівництво банків повинне нести відповідальність за надання послуг, відсоткову ставку та можливі підходи щодо її регулювання та покращення.

2. Зрозумілий та повний пакет кредитних продуктів. Мається на увазі, створення єдиного банківського критерію, який ґрунтується до облікових потреб та платоспроможності клієнта.

3. Контроль кредитних ризиків – внутрішній та зовнішній правовий контроль змін в продуктах банку.

4. Покращення якості персоналу банків, завдяки проведенню різних навчальних тренінгів, підвищення заробітної плати співробітників.

5. Ефективна інформаційна продукція банківських установ. Створення чат-ботів, мобільного банкінгу, ведення кредитних показників та позикової бази.

6. Зменшення кількості неприбуткових та невігідних кредитних позик.

7. Посилення орієнтації української банківської системи на міжнародний ринок;
8. Розробка нових проєктів, які будуть залучати іноземних інвесторів.
9. Підвищення економічної грамотності місцевого населення. [34]

Отже, для покращення банківської системи в Україні доцільно розробити активні заходи щодо вирішення існуючих проблем. На сьогодні банківська система України є далекою від ідеалу. Головними проблемами, з якими вона стикається, - це «тіньова» економіка та високий кредитний ризик, сюди можна ще додати високий рівень корупції, виведення доходів через офшори та інше. В Україні важливо прийняти ряд законодавчих ініціатив, які б змогли зафіксувати єдину відсоткову ставку, яка б діяла на всі верстви населення. Адже, діюча банківська система не підходить, ані веденню перспективного бізнесу, ані державі, яка повинна покращувати рівень життя населення. Очікувані результати від її удосконалення полягатимуть в збільшенні привабливості інвестиційного середовища країни та її економічно-фінансовому потенціалу. Загалом, банківська система України повинна стати тією сферою економічного впливу, яка забезпечить позитивні економічні зрушення в країні.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання даної роботи були реалізовані всі поставлені завдання та досягнута головна мета. За результатами проведеного дослідження можна сформулювати наступні висновки:

1. Розглянуто сутність та завдання банківської системи. Банки є універсальними економічними установами, які здійснюють понад 100 варіантів різноманітних послуг: від збереження коштів до конвертації валюти, страхування, інвестування в цінні папери, купівля-продаж акцій тощо. Завданням банківських установ є реформування ринково-економічних відносин для забезпечення інтеграції національних комерційних установ на міжнародних ринках, забезпечення різними грошовими послугами юридичних та фізичних осіб, які забезпечують розвиток бізнес-середовища країни.

2. Досліджено банківські послуги як об'єкт ринку та індикатор національної фінансової стабільності а саме те, що банки відіграють як позитивний, так і негативний вплив на економічне середовище країни. Показником таких рівнів є: стратегія банку щодо забезпечення ліквідності грошової маси, відкритість банківської системи, юридично-правове законодавство, показник вільних та обов'язкових резервів, попит на продукцію банківської установи, створення депозитної діяльності, забезпечення гарного потоку інформаційних технологій, яке базується на використанні мобільного банкінгу та касового обслуговування.

3. Проаналізовано міжнародний досвід управління банківською системою. Банківська система сучасних розвинених країн все більше набуває державного характеру та національного регулювання. За останні роки у сфері відбулося чимала кількість реформ, особливо це стосується постсоціалістичних країн, де банки були монополіями. Все більше країн з різним економічним розвитком почали урізноманітнювати банківську

концепцію, завдяки функції регулювання, яка допомогла деяким країнам забезпечити сталий економічно-фінансовий розвиток.

4. Проведено аналіз конкурентоспроможності українських банків на вітчизняному ринку, на прикладі АТ «ПУМБ». Банк має позитивну динаміку зміни даних, що є головним фактором характеру діяльності установи. Впродовж 2015 - 2020 рр., активи банку зросли і на разі, власний капітал банку становить 9,4 млрд гривень. Активи ПУМБ складають 84,9 млрд гривень, а зобов'язання - 75,5 млрд гривень. Кошти клієнтів за підсумками 2020 року склали 67,3 млрд грн. Операційний дохід банку за 2020 року склав 2412,6 млн грн проти 2041,2 млн грн у 2019 році. Також зріс відсотковий дохід, тобто чистий відсотковий дохід банку до резервів досяг 21%, порівняно із аналогічним періодом у 2019 році та був отриманий прибуток близько 2029,1 млн грн. Чистий комісійний дохід склав 439,2 млн грн. Ліквідність та достатність капіталу банку, майже вдвічі, перевищують норми фінансових регуляторів.

5. Визначено проблеми та перспективи розвитку банківської системи України на тлі глобальних трансформацій. Для покращення банківської системи в Україні доцільно розробити активні заходи щодо вирішення існуючих проблем. На сьогодні банківська система України є далекою від ідеалу. Головні проблеми, з якими вона стикається - це «тіньова» економіка та високий кредитний ризик, сюди можна ще додати високий рівень корупції, виведення доходів через офшори та інше. В Україні важливо прийняти ряд законодавчих ініціатив, які б змогли зафіксувати єдину відсоткову ставку, яка б діяла на всі верстви населення. Адже, діюча банківська система не підходить, ані веденню перспективного бізнесу, ані державі, яка повинна покращувати рівень життя населення. Очікувані результати від її удосконалення полягатимуть в збільшенні привабливості інвестиційного середовища країни та її економічно-фінансового потенціалу. Загалом, банківська система України повинна стати тією сферою економічного впливу, яка забезпечить позитивні економічні зрушення в країні.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Коваленко В. Методологічні підходи до створення й розвитку конкурентного середовища на ринку банківських послуг України / В. Коваленко // Фінанси України. – 2010 рік
2. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Т. В. Кальченко. – К.: КНЕУ
3. Бочан І. О. Глобальна економіка / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк, Г. В. Кальченко. – К.: Знання, 2007 рік
4. Бек У. Что такое глобализация? (Ошибки глобализма – ответы на глобализацию) / пер. с нем.; У. Бек. – М.: Прогресс-Традиция, 2001 рік
5. Малахова О. Основні напрямки розширення операцій банків з кредитнорозрахункового обслуговування клієнтів в умовах кризових явищ в економіці / О. Малахова // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1(26)
6. Показники діяльності банків [Електронний ресурс]: Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/about>
7. Статичні показники діяльності банків [Електронний ресурс]: Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbustatistic>
8. Уманців Ю. Конкурентна політика на ринку банківських послуг у контексті глобалізації / Ю. Уманців // Банківська справа. – 2008 рік
9. Макроекономічний розвиток України / Річний звіт Національного банку України за 2019 рік [Електронний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 12.04.2019 № 136 та затверджено рішенням Ради Національного банку України від 25.04.2019 № 10. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>
10. Банківська система України [Електронний ресурс]: Офіційний сайт АБУ. – Режим доступу <https://www.aub.org.ua/index.php/bankivska-systema/ba-nkivska-syste-ma-ukrai-ny>

11. Перелік українських банків та система їх роботи на українському ринку [Електронний ресурс]: Офіційний сайт АБУ. – Режим доступу: <https://www.aub.org.ua/index.php/bankivska-systema/vsi-ukrainski-banku>
12. Аналітична записка АУБ «Уроки банківської кризи 2008–2009 років і шляхи стратегічної трансформації банківської галузі України» [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу : <http://www.aub.org.ua>
13. Корнєв В. Конкурентоспроможність банків України в умовах лібералізації ринків фінансових послуг // Вісник Національного банку України. - №11. – 2011 рік
14. Річний звіт за 2019 рік банку «ПУМБ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://about.pumb.ua/finance/annual_reports
15. Показники діяльності банку «ПУМБ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://about.pumb.ua/finance/performance_indicators
16. Національні фінансові системи в умовах глобалізації: Монографія /Лютий І.О., Павленко А.Ф., Оболенська Т.Є. та ін.; за загальною редакцією І.О.Лютого. – м. Івано-Франківськ: Галицька Академія, 2019. - 306 с
17. Андрушків Т.І. Банки як суб'єкти фінансових ринків України: роль і значення / Т.І. Андрушків // Банківська справа. - 1998 рік
18. Ксьондз, С.М. Сучасний стан банківської системи України [Текст] / С.М. Ксьондз, А.П. Степанишена // Економіка і суспільство. - 2016. - № 7
19. Тарасова, О.В. Стан і тенденції розвитку банківської системи України [Текст] / О.В. Тарасова, Ю.О. Панова // Економіка харчової промисловості. - 2019
20. Коваленко В.В. Грошово-кредитна політика та її вплив на подолання структурних дисбалансів економіки України / В.В. Коваленко //Глобальні та національні проблеми економіки. - 2016. - № 12
21. Лютий І., Дрозд Н. Вплив держави на ринок фінансового капіталу України. Фінанси України. №8. – 2018 рік

22. Швайка М. А. Стан та шляхи реформування банківської системи України / М. А. Швайка // Економічний часопис ХХІ. - 2017. - №163
23. Звіт про фінансову стабільність НБУ [Електронний ресурс] / Національний банк України. - Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
24. Егоров А. Е. Проблемы деятельности коммерческих банков на современном этапе развития экономики / А. Е. Егоров // Деньги и кредит. - 2008. - №6
25. Ягупова К. А. Банківська система України: реалії та перспективи / К. А. Ягупова // Культура народів Причорномор'я. - 2014. - № 267
26. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
27. Korol I., Poltorak A. Financial risk management as a strategic direction for improving the level of economic security of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2018, 4(2018), 1. pp. 235-241. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-235-241>
28. Полторак А. С. Архітектоніка наслідків глобалізаційних процесів у фінансовій сфері. *Modern economics*, 2015. -№ 10
29. Sheng, Li (2015). Theorizing income inequality in the face of financial globalization. *The Social Science Journal*, vol. 52, iss.3
30. Sirenko, N. Baryshevskaya, I. Poltorak, A., and Shyshpanova, N. (2018). State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 2, no. 25- 2018
31. Schmukler, S. (2019). Financial Globalization: Gain and Pain for Developing countries. *Economic Review. Federal Reserve Bank of Atlanta*
32. Дятлова В. В. Глобалізація світової економіки: сучасні тенденції та протиріччя процесу / В. В. Дятлова, Н. В. Бородаєнко, К.В. Положенцева // Менеджер. – 2016. – № 2
33. Примостка Л. О. Фінансова глобалізація: сутність, форми прояву, наслідки / Л. О. Примостка, О. О. Чуб // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 18

34. Редзюк Є. В. Переваги і недоліки фінансової глобалізації на міжнародних ринках цінних паперів / Є. В. Редзюк // НТІ. – 2015. – № 1
35. Чуб О. О. / Банки в глобальній економіці: монографія. – К.: КНЕУ, 2009 рік
36. Лавренюк В. В. Системно важливі банки та їх вплив на банківську систему : дисертація на здобуття канд. екон. наук 08.00.08 / В.В. Лавренюк; Кіхвський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – Київ, 2016 рік
37. Globally systemically important banks: updated assessment methodology and the additional loss absorbency requirement // Сайт Банку міжнародних розрахунків [Online], 2016, available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>
38. Білецька Н. В. Системна банківська криза України 2014-2015 рр.: причинно-наслідковий зв'язок / Н. В. Білецька, Р. І. Лопатюк, В. В. Серветник-Царій // Проблеми економіки. – 2016. – № 1
39. Береславська О. І. Сучасні банківські кризи: причини та ймовірність повторення / О. І. Береславська // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). Серія «Фінанси, грошовий обіг і кредит». – 2013. – № 3 (62)
40. Міщенко В. І. Вплив банківської кризи на зміну умов банківського кредитування / В. І. Міщенко // Фінансовий простір. - 2015. - № 3 (19)
41. Стубайло Т. С. Банківські кризи: причини та наслідки / Т. С. Стубайло // Інноваційна економіка. – 2013. – №11(49)
42. Kozmenko S., Belova I. Peculiarities of identification of systemically important banks and assessment of their impact of the occurrence of economic crisis. *Banks and Bank Systems*. Vol. 10, №3
43. Фурман В. Повинен ефективно запрацювати трикутник «парламент-уряд-Національний банк»: веб-сайт. URL: <https://dt.ua/finances/aktivizaciya-kredituvannya-yak-dzherelo-ekonomichnogo-zrostannya-265967.html>

ДОДАТКИ

Додаток А.

Анотація

Жолоб С. В. Розвиток національного ринку банківських послуг в умовах глобалізації. – Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена узагальненню теоретичних аспектів здійснення банківської діяльності в умовах глобалізаційних процесів, визначення її проблем та пошуку шляхів вдосконалення. Проведено аналіз конкурентоспроможності українських банків на вітчизняному ринку на прикладі АТ «ПУМБ». Визначено основні напрямки розвитку банківської сфери України під впливом глобальних трансформацій.

Ключові слова: банківська система, банківські установи, фінансово-кредитні послуги, фінансова стабільність, ринок банківських послуг.

SUMMARY

Zholob S. V. Development of the national bank services market under globalizing conditions. – Bachelor's qualification paper. Sumy State University, Sumy, 2021.

The final paper is devoted to the generalization of theoretical aspects of banking in the context of globalization, identifying its problems and finding ways to improve. An analysis of the competitiveness of Ukrainian banks in the domestic market on the example of FUIB JSC. The main directions of development of the banking sector of Ukraine under the influence of global transformations are determined.

Keywords: banking system, banking institutions, financial and credit services, financial stability, banking services market.

